

Series Fassionis super praemissis distinctim et in ordine relate ad singulum punctum, immediate post seriem praesentium ad has philyras inserenda, propria manu subscribenda, sigilloque munienda die 2ª Apr. a. c. horsum ad Deregnjó medio securissimi Expressi sub involucro et interius et exterius accuratissime obsigillato inomisse transmittenda, aut personaliter Commissioni Regime hic loci in termino praestituto praesentanda erit.

Sign. Deregnjó d. 18^a Mart. 1824

Gabriel Lonyay
Commissarius Regius.

E levélre Kazinczy a következőképen válaszolt:

Altissimo Jussui Regio per Illustr. Dn. Commissarium Regium in redditis mihi hodie gratiosis suis L^{ris} intimato subditali cum reverentia obsecuturus, fide et DEO et SUMMO *terrae Principi* debita testor, me 18^a Aug. anni praet. serius quam par erat, in palatium Congregationum intrasse, et cum per densissimam congregatorum catervam ad locum solitum pervadendi mihi impossibile fuerit, in extrema palatii parte duas inter fenestras constitisse; unde nec audiri quidnam praeter confusum clamorem, nec videri praeter terga aliorum potuit, ut brevi postea ex palatio exire debuerim, atque dum ibi morarer, tempus omne familiari sermone mihi absumptum sit. —

Conferentiis unica tantum vice interfui, neque hic in cubiculo conferentiae habitae, sed ob amicos a longiori tempore mihi non visos, in vicino. Hoc est omne id, quod in puritate conscientiae adfirmare sustineo. Széphalom, d 23tia Martii 1824 Franc. Kazinczy (L. S.)

DR. VISZOTA GYULA.

BR. WESSELÉNYI MIKLÓS LEVELEZÉSE ÍRÓBARÁTAIVAL.

(Második közlemény.)

4. Döbrentei Gábor levelei.

Budán, Martz. 13. d. 1828.

Édes Barátom.

Im itt kívánságod teljesítése általam az Akademia dolgában.

10-dikén dél után Gr. Dessewffy Józsefhez gyült minden Deputatus. Elintézésemre a fundatorokat egy külön Deputatiónak kellett volna meghívni, hogy Gr. Telekihez velünk jöjjenek. De Tudós Uraimék későn szállongoztak össze 's Gr. Széchenyi s Károlyi megleptek bennünket. Ekkor Gr. Dessewffy megköszöntötte őket 's megmondá mi volt célunk. Fejért némellyek megkérvén, hogy Gr. Telekinek ő legyen megköszöntője, készült. De készült Gr. Dessewffy is és nagyon vágyott elmondani a' mit feltett. Bartal, kérdezé ki leszsz az Orator? Kazinczy Gr. Dessewffyt kiáltá ki 's többen secundálák. Igen is tehát ő leve, de azért, hogy a'

püspök Horváth volt arra megkérve, Horvát nem jött fel. Ő már volt nála, mondá.

Vay Gr. Telekinek azt proponálá, hogy vigye-fel a' kiküldöttséget is Nádor Ispánynak. Megegyezés ebben 12-dikén reggel. Gr. Széchenyi kilovagol sárgáján a' Lókészítő intézethez Gr. Keglevichel. Széchenyi elereszkedik lován, a' ló megijed, félre ugrik, Széchenyi leesik, 's bal karján contusiót kap. Fekünni kell neki, pióczázzák, sokat szenved.

13-dikán reggeli 9 óraker Gr. Széchenyit kivéve, megirt bajáért, 's Gr. Károlyit, a' ki Gödöllőre ment volt-ki, a' kiküldöttség megjelenik a' Nádornál. Gr. Teleki deákul megszóllítja, a' Nádor úgy felel, tökéletes bizodalmat helyhezetteve olly Elötülöben, illy válogatott kiküldöttségben, a' mint mondá.

Ez nap az az ma, 5 óraker dél után a' kiküldöttség Gr. Széchenyi szállására ment megköszönteni a' 4 fundatiot, a' kik nála *ex improviso* együtt valának. A' szólló Gr. Teleki Magyarul. Szépen. Gr. Széchenyi, bekötött karral, fájdalmas arczzal, lélekkel szívből felel. Lélekhez hatva.

Az ülések lesznek a' Curia szálájában. Mikor? Tán holnap után mikor Gr. Széchenyi már kijöhet.

12-dike délutáni tanácstartáshoz, Horvát István azt proponálá, hogy Gr. Czirákyhoz, Kopácsyhoz 's a' Primáshoz is menjen a' kiküldöttség. Gr. Dessewffy secundálta. Én azt mondám, nekünk csak a' 4 első fundator 's ha tiszteljük őket, tegyük megkülönböztetve, különben B. Mandellhez is kell mennünk. Mellém állva Kis János, B. Madnyánszky, 's a' dolog elmarada: Megyen a' ki akar külön, kiküldöttségképen nem.

A' Veto ellen 18czan lettünk.

Hogy kilegyen Actuarus? Négy közt van, a' mi mint mondák: Bartal, Kazinczy, Horvát, én. Bartal legyen felelém és sürgettem mindenkor. Gr. Teleki a' Protocollumot deákul akarja vitetni. Kisfaludy Sándor azt mondá, hogy ő inkább haza megy, de ezt csak tréfából.

Sup. Kis, Kisfaludy bevannak vezetve a' Casinóba.

NB. Horvát és Fejér, előttünk menének ma a' 4 fundatorhoz és nem veünk.

Anyád ö Nagysága kezét csókolom.

Döbrentei Gábor,

Budán, October 7dikén 1828.

Édes Kedves Barátom.

Kettős okból írom e' leveletem, barátságból 's Gr. Széchenyi ösztönzéséből.

Amaz akarja tudni, hogy 's mint vagy? mivel nem felelsz. Gondolom, October első napja foglalt-el nagyon . . . felette vágyom tudni a' kimenetelt.

Ez arra kíván emlékeztetni általam is, hogy minél előbb Pestre felkészünnél 's a' telet ugyan csak ott töltenéd, mert azt mondá Gr. Széchenyi, nagy szükség lesz Rád, 's azt vallom én is. Széchenyi itt lesz november 10dikén, Pesten fogja tölteni Gr. Károlyi György is a' telet, mert a' mint mondá, »csak jó lessz az Akademia megindítása végett itt lennünk. Széchenyi pedig külön rám riaszta, hogy Téged minden

bizonynal felriasszalak, mert mind az Akademia, mind a' Casino mind a' főversenezés ügyének a' jövő télen még bizonyosabb még kiterjedet-
tebb karba kell jönni«. »Reméllem, szólla Széchenyi, hogy Wesselényi
nem fog vonakodni a' Direktorság elfogadásától, sőt buzgón dolgozik a'
miben majd kell.« Látod, hogy milyen kimélléssel jártam-el dolgomban
erre nézve. The last evening of his depart, he passed an hour at me
in my quarter, and declared his intentionis for the secretariat. His opinion
is entirely Yours and also for me.

Gr. Széchenyi Sept. 29diki éjtszakáján indult Czenkre.

Gr. Zichy Laczi Octob. 2dikán ment Horpácsra, 's Mária csak
egyedül itthonn, vissza 12—14dikén jó.

Gr. Hunyadi Bécsbe költözködött. Helyette szállására Gr. Erdődy
Sándor ment. Gr. Zichy Hanzí pedig a' Bécsi utzába. Gr. Zichy a'
Kamara Praeses ez előtt két héttel ment Oroszvárra, elmenetele után a'
Grófné senki látogatását se fogadta-el, házánál, hanem csak a' játék-
színbén este. Fel ment ő is tegnap férje után 's majd megy Bécsbe is
és marad tán Januarius végéig 1829, mig Gr. Hoyosné lebetegszik.

Széchenyi rám egy sereg comissiót bizott lejöveteléig.

Eddig bizonyosan kaptad a Lóverseny könyvek példányait.

Hozd-fel ugyan kérlek magaddal, Lettres sur l'Italie de Du Paty,
az irások módjáért akarom azon leveleket keresztül olvasni ujra.

A' Palatinus Bécsben. Mit hoz le, még n' tudjuk.

Az Országos Deputatiók e' hónap 20dikán megint együtt lesznek.

A Montanistica e' hónap végével végzi a' magáét, de Gr. Andrásy
György rég nincs itt. Sokat betegeskedett.

Anyád ő Nagys. kezét tisztelettel csókolom. Adieu, Kedves Meg-
mentőm, szeretett, tisztelt Barátom.

Mindenkori híved:

Döbrentei Gábor m. k.

Budán, Novemb. 14d. 1831.

Kedves barátom.

Mások közt, idő haladtával, összeütközések, barátságok szaka-
doznak fel, Te benned élve marad állhatatosságod e' nemes indulatban,
ugy, mint ifjabb korodban, gyengéden.

Nem is kapva 3 levelemét, melyekbe hogy mit irtam Kelemennek,
elmondottam, Te sürgetsz szívesen, holott Megmentőmet nekem kell vala
felhivnom. Csak ugyan akarám is már tenni.

Ha látlak rövid időre is e' beálló télen örvendeni fogok, hívni
azonban Anyád Ő N'gat juttatván eszembe, alig merlek, noha Gr. Széchenyi
is igen akará hogy én is sürgesselek. Ő ncheztel itt nem léteden. Én
eléadtam mi tartóztathat, midőn egyedül maradó 's koros Anyádra
tekintesz, ez elcsendesítette.

Nekem most elég dolgom 40 csomó levél szétküldözésével a'
tagokhoz, kik között Szirákon Október 22diki az összeirt magyar köny-
veket Gr. Telekivel felosztottuk, 's küldöm a' műszavak kisedése végett
a' nagy magyar szókönyvhez. Gr. Teleki tegnap előtt jött be: Nem

sokára elkezddnek heti üléseink. Gyült össze vagy 42féle referálni való. Nagy gyűlés ha lessz vagy Februarius vagy Martzius vége felé lessz. Igazgató Tanácsé Januarius első hetében 1832. Ekkor ha itt volnál, segitenéd úgy hiszem, Köteles helyébe mint erdélyi tag helyébe, de a' Mathesishez Bolyai kineveztetését. A' meghívást majd kapod. Tüzelnéd fel Gr. Kornis Misit, hogy ne lenne csak a listán Igazgató tag.

Gróf Zichy Lacziék feljöttek Tolnából. Marie hősileg viselte magát a' cholera ideje alatt, a' mint férje beszéllé a' casinóban, mellynek tagja leve.

Dónátné megint nálam járt. Ha Kazinczy képe nem kell, mondá, felcseréli Rákócziéval.

Majláth a' Personalis ki van nevezve Status Consiliariusnak Bécsbe. Helyébe vagy Mérei vagy Bartal lesz.

Helmecki kis Miska ujsága indulóban van. Maga most Törtelen. Már beköltözködött pénztárnoki szállásába.

Tittel, Kazinczy halálát tudni fogod. Anyád Ö N'ga kezét tisztelttel csókolom. Téged Isten áldjon meg. Chi s'ajuta: Dio l'ajuta.

barátod

Döbrentei Gábor m. k.

Buda, decemb. 3d 1847.

Tisztelt Barátom,

Harmad nap mulva Neved napja van. És hogy az után, hamaráb megtudd, miként forog emlékezetem folyvást körüléd, ma irom meg előre minden jó kívánásomat, idvelésemet. Egyszersmind Nádor dalomat küldöm-meg, melyet Helmecki barátunk Társalkodójában nyomata-le, én pedig külön 400 példányt, elküldözésre, mivel kívánák.

Érteni fogod belőle érzéseim tisztán ugy maradását, a' hogyan azok erdélyi életemben gyuladozának. Azokkal halok is meg. Piruljanak síromon túl is a' gazok, kik az irói marakodó nép között azért, mivel hivatalban vagyok, 's királyi tanácsossá után esés nélkül lettem, üldözöbe vévenek. Virtuti meae me involvo.

Örömdre lesz, ha meg tudod innen, hogy az erdélyi születésű Czélkuti Zulichnek Rómába harmadnappal ez előtt küldék foglalólul 50 darab aranyat, díjába Berzsényi emlékének, melyet a magyar királyi birodalom hölgyvilága készített cararai márványból, 's jöni fog Pestre a' Muzeumba. Még 300 pengő híja a' megkívántató összegnek, de csak bégyül, reméllem. Isten Veled. Emlékezeted pedig velem.

barátod:

Döbrentei Gábor m. k.

Méltóságos Báro Úr,

Boldogult Kazinczy Ferencznek literaturai vagy egyéb bizodalmas dolgokban barátjaihoz és másokhoz bocsátott magyar leveleit, mellyek irásában kiki megvallja jelességét, Özvegyének Gróf Török Zsófia Asszony-

nak megegyezésével, T. Guzmics Izidór és Dr. Schedel Ferencz társaságában kiadni szándékozván, én különösen Méltóságodat keresem-meg ezennel, valamint a' tisztelt urak ismét másokat kérnek-meg, méltóztatnék Kazinczynak minden levelét, mellyet tőle kapott 's nyilván megtarta, vagy ha másokhoz voltak is írva, de birtokában vannak vagy abba juthatnak, méltóztassék akár az eredeti kéziratban, a' mi legkivánatosb volna, akár tiszta hív másolatban, minél előbb kezemhez küldeni. Az első esetben bizonyossá teszem a' Mélt. Báró Urat, hogy lemásolván azokat vagy kiszemelvén belőlük a' kiadhatandókat, ha kívánja, viszsza-szolgáltatom; a' második esetben igen igen ohajtanám, hogy nagyobb hitelesség végett azok valódiságát saját becses neve' aláírásával bizonyítani méltóztatnék. Akármellyik esetben, a' mi kihagyandónak ítéltek, azt a' tisztelt birtokos és küldő, arra szolgáló jelül zárja-el (. .), másolatban pedig ki maradást mutató lineákkal hagyja-ki.

A' szóban lévő levelek hozzám küldésének eszközését, jövő Május végére kérvén, előre is hálául, kiadó társaim' nevében is, egy nyomtatványt ígérni bátorkodom.

Budán, februarius 23d. 1832.

Döbrentei Gábor m. k.

5. Bölöni Farkas Sándor levele.

Kedves Barátom!

A Sváb és Svábné 19-ik Mensis indultak el Bécsből, annyit tudok, de Kakasfalvi Uramnak nem irtak. Azt is irák nekem, hogy a Svábné elégedetlensége igen is kitetsző már is.

A Hitelt olvasád e már? Ha én a magyar Literatura Historiáját irnám, a Bévezetés után azt mondanám: »Osztán 1830ban kezdettek eredeti Magyar könyvek is kijőni, mert a Hitel etc.« Reméllem oly lelkedhez szólott neked is a Hitel, mint a mely magos lélekből folyva van. — Tíz példányt hozattam 's már elvan osztva, alig várom a köz vélekedést. Ha nekem módom volna, sok példányt szerte osztanák, hogy terjedjen, ez a nálunk még nem hallott, nem merészelt 's egészen új hang!

Angolul Május elején kezdek tanulni, 's 5 egész Hónapot csupán erre szántam. Már a Geographiakan, Statistikaikan végig mentem, most a Francia nyelvvel bajlódom — és-és az oláh Papokkal?! Döbrenteitől a napokba kapék Levelét, készül a Lóversenyzés Actuariusságarol lemondani, Sajnálam, hogy a Lóversenyre fel nem mehetek, de az is pénzbe kerül 's nekem most ugyan kell takarékoskodnom!

Itt minden a régi Slendrián szerént van. Éljj boldogul.

tisztelő barátod
F. Sándor mk.

Kolosvár, 830. Apr. 5kén.

(Belül egy boríték, hátán: feladó Farkas Sándor.)

6. Fáy András levelei.

Igen tisztelt barátom!

Én hozzád bocsátott leveletem, mellékleteivel egygyütt Jósika Miklós kezébe küldém vala; sajnálom, hogy azt olly viszontagság érte. Im' újra küldöm neked az Életképek azon két számát, melly a' Nőnevelőnéket képző intézet iránti tervemet foglalja magában, és a' melly itten elég kedvezőleg fogadtatott, de a' mellyet a' két évnök mostohasága, sőt mondhatnám hazaszertei nyomora miatt sürgetni még nem tartottam alkalmasnak. Elvárom: kik lesznek a' jövő diaetán a' követek, 's tán addig is, mig diaetán kívül sikeresen megkísérhetném a' létesítést, értekezem néhány jelessel arról: ha nem lehetne-e, alkalom adtán magát a' népnevelésnél elő, diaetán pendíteni meg a' tárgyat? Noha ehhez csekély a' reményem; mert ezen tárgy azok közé tartozik inkább, mik társulati téren mozgalmak által inkább létesíthetők.

Küldöm neked legújabb politikai röpiratkámat is: *Összeállítások* czim alatt. Ez a' jelenkorban jelent volt meg, és mint hogy abban a' kivihetőséget kissé szemmel tartsam, azt okozá, hogy a' progressisták, noha programjokat nem is láttam, nevemet is dolgozó társaik közé sorozták. Holott a' progressistákkal csak cz egyben értek egyet, hogy magam is *sikert* ohajtok, és a' kivihető legjobbal, ideiglen a' Conto megelégszem, addig, mig a' többit kivívni több erő és alkalom nyílik. De ezen a' Conto kivívást csak úgy fogadom el, ha az, alkotmányos garantiakkal kellőleg ellátva létesülhet; holmi oktroyzozott engedmények nekem nem kellene sem testemnek, sem lelkemnek. Küldöm más két cikkemet is: az ellenzék feladatáról és gr. Dessewffy Emilnek feleletére adott viszonzófeleletemet. — A' magyar ellenzék concentrációja és irányadása iránt, úgy látszik egyetértenek velem a' többiek is, és e' végre, épen holnap 15 Martiusra, ellenzéki Gyűlés van hirdetve Pestre, mellyre igen számosan jelentek meg, a' haza minden megyéiből. Mi lesz a' következménye még nem tudni! Én keveset reménylek ezen gyűléstől; mert az ellenzéki concentrációnak, véleményem szerint, nem illy zajosan 's mintegy dobbal kellene történnie. Ezt inkább a' conservatívek mozgalma idézte elő. Vederemo!

A' jövő Országgyűlés, úgy hallok Novemberre van kitűzve. Kettőre vagyok bátor tégedet figyelmeztetni és alásan megkérni, hogy ezen Országgyűlésen befolyásod által elősegélmi méltóztassál, miben én is telhetően fáradozom: lör A' protestánsok belső rendezése és egyházi kormányása, csupa önkény és nyomor. Ennek fő oka az, hogy 1790 óta nincs Synodusunk 's ez sem nyert felső sanctiót. Kivánnám tehát, hogy törvény által határozottassék el, hogy a' protestánsok, periodice teszem 10—12 évenként, csupán a' helyet és időt jelentvén fel, királyi Commissarius nélkül, tarthassanak Synodust és hozhassák egyházi törvényeiket. E' nélkül scandalum egyházi kormányásunk. Sokat szállhatnék erről. Ezerek sinlenek most önkény alatt, e' miatt nincs közérdek, 's néhány egyén ragadja magához az egész hatalmat; nincs előhaladás még oskoláinkban is, mert

nincs képviselet, az intelligentiák kizáratvák, sat. Erről én irtam a' protest. egyházi lapban, és többen megigérték a' pártolást.

2or Horváth István meghalt. Emlékezni fogsz arra, hogy ő 2000 pfort. húzott az országtól, az 1832/36 diaeta rendelkezéséből. Igyekezünk édes barátom, ha lehet, ezen összeveget a' jövő diaetán, Vörösmarty Miska barátunk számára kieszközölni. Ha valaki, ő a' haza lelkes dalnoka, valóban megérdemli ezen köz halát, figyelmet. Én' némellyiknél megpendítém a' dolgot, 's van okom hinni, hogy ha te is, tekintélyeddel elősegítéd azt, menni fog. Elég arra, néhány lelkesebb követet megnyerni. —

Ide rekesztek 12 példányt *Óramutató* című könyvemből, mellyben az egyházi reformokat vitatgatom. Ezen könyvnek tett hatásával a' honban eléggé meg vagyok elégedve; mert történt is azóta valami, sok pedig, sőt majd minden czikke, discussio alatt áll. Kérlek: légy szíves ezeket a' lelkesebb protestans papok közt ajándokban szétosztani. Én' kivévén már pénzemet, azon mintegy 80 példányt, mi még meg van elosztásra szántam, hogy az eszmék és gondolkozás az egyházi dolgok felől, inkább terjedjen. És még egyet édes barátom, ha még meg nem untál. A' hazai első takarékpénztár, egy *kölcsönös Életbiztosító intézetet* állít fel 's léptet életbe 1848-ban. A' tervet én készítém, a' táblákat mathematicus fogja. Mint illik és szükséges a' haza különbféle részeit felszólítottam levelek által, halálózási adatok végett. Mik ezen adatok? látni fogod szétküldött leveleimnek ezen ide mellékelte egyik minta-példányából. Minthogy intézetünk alkalmasint Erdélyre is fog szólni, (mert miért menjenek fel e' részben is Bécsbe pénzeink?) igen igen kérlek azon szívessegre: irasd össze számomra, minthogy Erdélyt annyira nem ismerem, Erdélynek mintegy 20 különbféle tájéku helyeit: (városait, vagy faluit) hogy oda leveleket küldhessek az érintett halálózási adatok végett.

Irasd fel egyszersmind azon lelkesebb férfiak neveit, czimeit is, kik a' megnevezendő helyeken megkeresendőök lennének. E' végre a' papok a' legalkalmasabbak. Tétesd fel az utolsó postákat is. A' költséget mi visszük. Igen nagy jót tennél velünk, ha ezen jegyzéket, minél előbb csak lehet, kezemhez kaphatnám. Addig is Zsibón és Zilahon, tán feljegyeznék az adatokat az ottani Tiszt.(elendő) Urak, kiket kérj meg e' végre nevemben. —

Katika kisasszonyt, mindnyájan, kik ismerjük, szívfájdalommal bocsátjuk el. Ritka jó lélek. Adjon az ég minél több örömet neki élete pályáján, mert bizony megérdemli.

Te azonban édes barátom, cz előtt két évvel megigérted vóit, hogy legalább olykor pesti lakos leendesz. Áll e' még ezen idves feltétel leked előtt? Adja az ég, hogy álljon. Tisztelőid, barátaid, teljes szívből örvendnének rajta. Igy jó Katikánkat is viszszyanernök.

Isten tartson meg friss egésségben, tartsa meg egész tisztelt családodat, szívből kívánja

Pest 14 Mart. 1847

tisztelő barátod
Fáy András mk.

Kedves barátom!

Távolban tőled örvendetes vólt nekünk minden hír, melyet felőled vettünk, kivált az, hogy szemed, egésséged javúl. Az Isten tartsa meg boruidban testi lelki erődet, 's vigasztaljon szebb jövendő' reményeivel! Én itthon azóta, mióta tőlünk elszakasztatál, egy Pest Megyében felállítandó Takarékpénztár iránt tervet készítettem. Pest Megye kegyes vala ezt elfogadni, 's létesítése iránt rendelkezéseit megtenni. Mondhatom lelkeséggel fogadtatott az ügy, 's annyira haladt immár, hogy à 400 részvényre (száz pengő ftjával, melyet nem kell letenni soha, csak 10 évig kamatját fizetni az intézetnek) számolt menyiségből, már eddig 350 bejött 's nagy hihetőséggel rövid időn be jó a' többi is vagy még felesleg is; mi utóbbi ha történék, annál jótékonyabb fogna lenni az Intézet. Széchenyi, Andrássy, Teleky, Károlyi sat grófok, Deák Ferencz, Pázmándy, Kossuth, Wenkheim sat már részvényesek, 's a' nemes keblük' száma naponként nevededik. Megvallom édes Miklósom téged nem örömet hagy-nálak ki a' szép névsorból, téged emberbarátot, tűzben vízben ember mentőt; 's most midőn épen kezdem a' hirlapokban tudatni a' Közön-séggel a' részvényeseket, czélom vala nevedet is besorozni, semmit sem kételkedvén megegyezésed felől. Azonban megemlítvén Vachott Sándor barátom, hogy Gräfenbergben mulató testvérenek, kit kérlek tisztelj nevemmel, írni 's pénzt küldeni készül, jobbnak láttam téged soraimmal magadat instálni meg e' tárgybeli nemes lelkű határozatod iránt. Kérlek légy szives tudósítani egy pár sorral, ha időd 's kedved engedi. Óhajtnám nyomatott tervemet is megküldeni számodra, 's mihelyt tehetem, teszem.

Légy boldog édes barátom, vagy ha ez nem lehetnél, légy lélek-nyugodt. Ha hazádra, tisztelő barátidra emlékezel, emlékezzél rólam is, kit sem idő, sem köz el nem hűt forró tisztelésében szeretetében irántad.

Fáy.

7. B. Jósika Miklós levelei.

Maj. 30—839.

Kedves jó Druzsám!

Soraid megleptek 's megörvendeztettek egyszerre — róllad itt igen sokan és sokszor emlékezünk, 's mindnyájan szívünkben ohajtjuk, hogy graefenbergi mulatásodnak szemeidre nézve sikere legyen. — Nem tudom már kitől — de nem régiben hallottam, hogy hasonló esetben már egynek tökéletesen használt.

Én a' napokban indulok Erdélybe, nékem, mint a' kőmivesnek, nyárbon keresnem kell, hogy kitelelhessek, az út elég keserves lesz, mert itt folytonos esőzések vannak. Egésségem meg lehető — fiam' idősbike Miklós az ortelleriánál cadét önválasztásából.

Erdélyi mulatásomnak nagyobb részét, ha egyéb gondjaim engedik, egy új Regény írására fordítom, melynek tárgya és hőse VII. Zrínyi Miklós a' költő leendő. — Az Adorianok, 's a' Csehek Magyarországon meg jelentek, a' censura egy szót sem törölt, egy példányt az utóbbi munkából számadra kézhez adtam. A' napokban egy vigjátékat adtam,

a' magyar játékszini igazgatóságnak által, melyet Gaál Józseffel ketten irtunk — neve az Ecsedi Tündér.

Kendeffyné tegnap előtt hagyta el Pestet — Bécsben van, de megírom, hogy köszönteted — 's nem kétlem ő is írni fog néked. Ugy szintén Barátidnak is megmondom, rólloki megemlékezésedet.

Élj szerencsésen 's légy meggyőződve, hogy azok közt kik tégedet szivek' telyességéből szeretnek és tisztelnek, második sem volt soha

barátod
Jósika Miklós.

30 Maj. 1839
Pest.

Debreczen Jun. 9-én 1844.

Kedves Barátom!

Nagy Lázártól, kivel Pesten találkoztam 's Kossuth Lajos barátunktól hallottam, hogy még mindig betegeskedel. Távol legyen tőlem olly férfit tanácsolni, kinek tanácsával magam is nem egyszer éltem; de ugyszólván gyerek korunktól óta változatlan, hű barátságom hozzád megfajtat, hogy irántadi tiszta jó indulatom, 's azon igen természetes aggodalom, a' haza olly polgárának mint te egészségét veszélyeztetve, 's életét elkeserítve látni, 's hallgatni ott, hol talán egyszerű figyelmeztetésem használhat: — — lehetetlen. Miután az általad rendre megkísértett gyógyszerek eddigelé, óhajtott sikerrel nem működtek, legyen szabad tégedet egy olly férfura figyelmeztetni, ki egyénisége derék volta 's jelleme tisztasága által, nemcsak mint honunknak jelenben legszerencsésebb kitanult orvosa, hanem mint ember is közfigyelmet sőt tisztetietet vivott ki magának. Ez, kedves barátom, a' *Rudnói pap*. E' főru, egy-átalyában nem charlatan, hanem kitanult orvos és gyógyszeráros, egyszerű ember, 's ki minden haszonlesés nélkül, csupan szenvedélyből a' nemes tudomány iránt, 's jóindulatból, szazakat gyógyított 's gyógyit ki jelenben is a' legkétségbeesettebb betegségekből: minők: mellbéli vízkórság, aszkór, megrögzött régi szembajok, elavult 's elhanyagolt sebek 's fakadások, minden nemei az altesti bajoknak, régi syphilis, chronicus főfájások és sok mások, miket itt nehéz volna előszámlálni. Közel Rudnóhoz laknak a' Kosztolányiak; két órányira oda barátunk Balog Jancsi, kik mindnyájan, — ezt tudom — szerencséjeknek 's örömüknek tartanák tégedet tüzelőik körében tisztelni és ölelni.

Ez az, mire kedves kötelességemnek tartottam legrégebbs barátim' egyikét, mindenesetre pedig a' legtiszteltebbet figyelmeztetni. Adja Isten, ki téged a' hazának adott, hogy egyszerű figyelmeztetésem legyen segélyül, hogy mindnyájunkra azon örömnap derüljön fel tégedet épen 's egészen láthatni.

Bocsánat, hogy nem magam írok. Igen el vagyok itt foglalva 's szemeim a' sok írást nem engedik. Alig hiszem, hogy e' hold 20-ig innen szabadulhassak. Isten veled!

Barátod
Jósika Miklós.

(Idegen kézzel.)

Szabolcs nov: 12-én 1844.

Kedves Druzsám!

Hét napi utazás után, 's miután többet gyalogoltam mint kocsiztam, földöltem, kocsimat összetörtem, megakadtam 's Gencs alatt, még a' te hamuzsirodát vivő 'sibói embereid is segítettek a' sárból kivonatni, megérkeztem ide.

Négy-öt napot akarok itt mulatni, 's miután Isten rá segít, hogy e' vidéktől 's emberektől szabadulhassak, Pestre megyek, honnan azonnal tudositani foglak.

Nagy Károlyban Károlyi György lovait megnéztem, a' Redrower igen szép állat, de lábain igen roszul áll. Az uj félvér mén Rufus gyönyörűséges szép állat, igen nagy 's csupa tűz; nagyon szeretnék egy kanczát alája küldeni. A többi lovak közt két 3 éves sárga csikó 's két televér barna hámos ló tetszett nekem leginkább. Sajnálom, hogy a' ménesmesterrel nem találkozhattam, gondolom nem is volt otthon; mulatnom pedig sokáig nem lehetett.

Most édes druzsám olly tárgyra térek, melly engemet igen közel érdekel, 's mellynek tárgyalására leginkább saját barátságos fölszólításod határozott el.

Igazad van barátom, hogy az, kinek egyénisége bárminő pályán a' hon közéletbe foly be, és annak ha kis mértékben is tényezői közé tartozik; — nem lehet kellemetlenebb körülmények közt élni, mintha kitűzött czélja megközelítésében, részint: ételsulyok által, részint anyagi nyűglédések következtében minduntalan föltartóztatva látja magát.

Életutaimon két illy óriással küzdöm én: az egyiket csak az Isten győzheti le; a' másikat, melly kissebb, 's inkább gazdaságomat 's anyagi érdekeimet veti minduntalan akadályul haladásomra, — ügyekezet, jó embereim tanácsca, és saját lelki erőm biztosan hiszem le fogják győzni.

Magamon kívül barátom csak egy van, ki elég jó indulatu volt engemet nyílt közlésére ügyeimnek felszólítani: 's ez te vagy édes druzsám.

Józanon e' részben tőled csak annyit szabad kérnem és remélnem, a' mit egy, illy ügyekben nálamnál sokkal tapasztaltabb és jártosabb barátnak átlátásától, figyelmeztetésitől, a' mennyiben ezt, legkissebb hátramaradása nélkül teheti — várhatok: mert, ab amicis justa sunt petenda. Azonban ugy hiszem, hogy ha körülményeimmel megismertetek, annyi értelmes embereid lévén, 's mivel Szurdok határos 'Sibóval, nem leend olly igen nehéz, ott több jövedelem forrásokat fölfedezni, mellyek eddig használatlanul heverték. Ugy szintén azt is hiszem, hogy jövedelemem kezelésében is, 's abban, hogy igen mérséklett szükségeim fedezésére, ne legyek kénytelen természetményeimet, mint eddig igen sokszor történt, olcsón elvesztegetni, — lehet módot találni.

Engedd tehát kedves barátom, hogy tégedet ezennel egész jelen állásommal megismertesselek.

Birtokaim ezek:

1. Birom a Branyicskai jószág $\frac{1}{4}$ -ét.

Ez tizenkét faluból állván, mindezekben $\frac{1}{4}$ az enyém.

Szántó-földje nem sok van, de vannak igen szép szőlői, lehet sok szilvát szedni, 's mivel a' Maros a' kertem alatt foly, 's már egy időben 18 nagy hajóval kereskedést űztem is, e' jószágban nagy képesség létezik a' jövedelem szaporítására. A' bányavárosok közel esvén, ugy szintén Déva, Szászváros, Dobra, az ottani igen jó utakon mindent könnyen pénzzé lehet tenni. — A' jószág nekem csupán a' gazdaságból hat—hét ezer vált. forint jövedelmet is hozott, a' mostani tisztt 4500 vált. frt fixumot ígér érette, mint adminisztratiót nem mint arendát. — Ha haszonbérbe akarom adni, károsnak hinném 5000 vagy 6000 v. frt alól tenni ezt.

2. A második birtokomat Szurdokot, alkalmasint ismered; azonban áttekintés végett álljanak itt annak részletei:

a) Szurdok egész falu, felosztott határral: hol körül-belől 800 véka öszít lehet elvetni, ezenkívül majdnem annyi tavaszít, a' törökbuzát ide nem számítva. — Törökbuzát 250 vékát lehet vettetni, ezen kívül van három malomkövc, egy fűrész malma, két korcsmája 's egy pálinka főzője.

b) Tótszállás egész falu, felosztott határral, mellynek jövedelmét egyre másra 3000 v. frtra lehet tenni. Mivel ez a' határosztály után tüstént haszonbérbe adatott, mostani részleteivel nem vagyok nagyon ismeretes, de tudom, hogy sok szép és jó szántó földjei vannak, van egy jó szőlő, egy két kövü malom és három korcsma.

c) A' broszkai purum praedium, hol pálinka ház és hamuzsir huta van, de rosz állapotban, ugy szintén igen szép földjei, kaszálói, 's nagy erdeje. — Már egyszer 3000 váltó frt arendát ígértek érette.

d) A' Luncseni purum praedium. Itt van a' legszebb erdő, szép török buza földek a' Szamos terén, számos legelők s egy korcsma. — Ígértek érette arendát 1500 v. frtot.

e) A' Tyestyorai purum praedium, ez sokkal kissebb a' többinél, kaszálóval erdővel legelővel.

f) Galgo, két antiqua hiján purum falu. De Rhédei Ádám gróf a' két antiquat vagy huszonhat emberrel megnépesítette. Miért is nagyon jól volna itt határosztályt kezdeni, de Rhédeit rá nem lehet semmikép venni. — Itt van legnagyobb szőlőm három szakaszban és igen jó borral. Egy három kerekü malmom, mellyért a' haszonbér még addig nem volt soha kevesebb 1000 váltó frtnál. Az egész jószágért 2500 v. frtot ígérnek már, 's most is mintegy annyiba van haszonbérbe, de ennél többet ér, van egy korcsmája is.

g) Nagy Kristolcz roppant nagy de osztatlan határral. $\frac{2}{3}$ -da a' falunak az enyém, van igen sok de pusztuló félben lévő erdeje; kevés és rosz szántó földje, van egy korcsmája. — Juh legeltetésre igen alkalmas, 's határat felosztathatnám majdnem annyi földet nyernék mint Szurdokon; de ebben, bár rég óta fáradozom az $\frac{1}{3}$ rész possesorai miatt czélt nem érhettem. Ezen egész, majdnem legnagyobb határom jövedelmét alig merem 500 v. frtra tenni, bár juhakkal 's marhákkal instruálva s fölösztva 10—12.000 frt behozhatna.

h) Kis Kristolcz fél falu, semmi allodium.

i) Szolona fél falu, semmi allodium. E' két utobbiban határosztályt akarok behozni, 's mivel főleg a' Szolonai határ igen jó 's a' compos-

semmi ellenkezőnek, reméllem haszonnal és sikerrel. Mind a' kettőnek egy egy korcsmája, 's Kis Kristolcznak egy malma.

b) Tormapatak fél falu, a' lehető legrosszabb határral minden allodium nélkül.

l) Ezen kívül van Kendermezőn négy ember, Buzamezön egy, Konkolyfalván egy, minden allodium nélkül.

A' szurdoki jószághoz tavaly megvettem Biró Miklósnénak muncseli rész jószágát. Valamivel több fél falunál. Van benne egy korcsma, pálinka főző, szállóje meg terem 400 veder bort. Határa kevés és ros. — Ez a' bölcs szerzemény nem hogy jövedelmet hozna, hanem még pénzembe kerül. 2000 frt kelletvén évenként fizetni, azt többel felinél pótolom. Ezen azonban lehet segíteni, ha a' Cserei maradékai közül valaki kiváltaná, mert a' zálog summa összesen 10.000 vált. frt 's annyit e birtokocská csak ugyan megér.

Miután birtokaimat láttad, adósságaimmal is megismertetlek. Ezek a következők:

	Váltó	
	Rf.	xr.
1. Generalis Rakovszkinénál		
a) Az első contractus két, szept. 15-én 835-be 200 darab császári aranyokról és 3000 váltó frtokról ötezer-haromszáz harminczhárom frt husz xr.	5.333	20
Ennek interesse 12-ös — 636 v. frt.		
b) A második contractus két decz. 18-án 840-be 4000 ezüst frt	10.000	—
Ennek kamatja 10-es — ezer frt.		
2. Babianus fundus	10.000	—
3. Studiorum fundus	3.333	20
4. Babianus	2.000	—
5. Metalurgicus fundus	1.125	—
6. Babianus a' 1-a Jan. 842.	5.000	—
7. Studiorum a' 1-a Jnn. 842.	5.000	—
8. Babianus a 25 a' Jan. 844.	2.500	—
9. Studiorum a 25-a Jan. 844.	2.500	—
10. Décsi allodialis cassa	5.000	—
11. Doctor Bod Elekné	4.000	—

Mind ezeknek kamatját a' branyiskai jószág fizette eddig és mindig fizetheti is, sőt a' tőkéből is rohama le.

Ezen adósságokhoz járul minden tőled vett lovak árra, úgy szintén egy lónak árra, mellyet Kelementől vettem, 's mikről a' kötelezvények kezeid közt vannak.

Tavaly semmi jövedelem nem lévén, egész egy évi magam kölcséget kölcsönözni kelletvén Kristof siboí örménynek és Oriáninak összesen mintegy 7800 frttal tartozom, de minek több negyed részinél hírem nélkül tett contok és uzorából szaporodott.

Mindezeknek elenyésztetésére a' következőket határoztam.

1. A' branyiskai egész jövedelemem folytonosan.
2. Azon 27.000 v. frtból körül belül, mellyeket a' Csobánczi egyesség utján kaphatni remélek, — 20.000 v. frt.
3. Minden pénzt, mi a' magam' 's gyermekeim elkerülhetetlen szükségeink fedezésén túl fenn marad.
4. A' már megnyert 's elbékélt Brudern Haller-féle pör következtében még részemre eső 6,000 v. frt.
5. Ha sikerül a' Szabolcsi javak dolgát elintézni, mivel kevesebbet 50,000 pengő frtnál elbékéllés utján alig kapok, abból 10,000 pengő forintot.

6. Ugy szintén idővel a' ménes egész jövedelmét. Jóságaimnak 's adósságaimnak mostani kezelése — 's költségeim következnek — mellyek itt pontonként láthatók.

1. Szurdokot, Soionát, Kis Kristolczot, Tormapatakát, Muncselt 's a' Kendermezei, buzamezei, és konkolyfalvi részeket magam adminisztráltatom.

2. Branyicskát szintén magam adminisztráltatom.

3. A' Szurdoki jóság többi része Mezei Lászlónál van haszonbérbe 8,500 v. frtba.

A fundus instructus csekély.

A' ménes áll: azokból a' lovakból, mellyeket tőled vettem, 's még néhány iminnen amonnan összeszedettedből, s ezek szaporításából, — most apró nagy 35 van 's ezek közt 6 televér.

Marha van: 40 darab mindenestől.

Sertés van 18 hízón kívül még 65 darab.

Mindex a' mint látod csak kezdet és igen kevés.

Gyermekeim költsége — 9000 frt — ezt a Mezei árendája fődí — 1000 frt hijján, mivel 500 frt előre nem látott esetekre kell fölhagynom.

Az adósságok kamatait Branyicska középszerű években is fedheti — 's még jobban tenné azt — ha 6000 v. frt haszonbért kapnék érte.

Magam ritka évben költök el többet 9000 v. frtnál, de mivel ennek kicsinálására többnyire olcsón kell holmit elvesztegetnem, majd kétszer annyit érő gabonámba kerül.

A' mi nekem sietve kell, az évenként 6,000 v. frt, melly összegre akkor van szükségem, mikor Pestre megyek, octoberben. — E részben évek óta már azon töröm eszemet: *ha nem nyithatnék-e valami úton módon magamnak Pesten 6 vagy 7000 v. frtig hilett*, — úgy hogy ezen összeget azután septemberben törvényes kamatjával visszatérítem. A' félévi kamat vagy egy évi kamat sem menne annyira, sőt fél annyira sem, mint a' mennyiben most nekem ezen összeg kerül. De annyira járatlan vagyok az illy dolgokban, hogy nem tudtam mikép vihessem ki.

Most mindenképen azon vagyok, hogy a' sibói örmény és Oriani pénzét sz: György napig kicsinálhassam, ezektől szabadulva, — a' mit remélek — mindjárt könnyebben lélekzelnék.

Itt van mindaz mit jelen helyzetemről mondhatok 's ehez csak azt teszem: hogy irodalmi s egyéb viszonyaim végett 6. holnapot kell Pesten töltenem évenként, 6. holnapig pedig jóságaimban lchetek; — 's hogy a' Mezey hasznobére két év mulva decemberben 1846-ban kitelik; — költségeimet pedig kevesebbre nem szoríthatom, mivel már a' lehető legkevesebbre szorítottam, 's jó lélekkel elmondhatom, hogy magamtól a' lehető legtöbbet már megtagadtam.

Vannak nekem: Egyesületi és peres költségeim is, de ezeket irói jövedelemem nem csak bővön fõdi, hanem többnyire még marad is. De az íráshoz nyugodt lélek kell, 's ha Isten rá segít, hogy meglehetősen birtokom, 's valóban kevés szükségeim mellett, ezen mindennapi gondok szûnjenek, akkor azt hiszem irói jövedelemem — erdélyiesen szólván — nevezetes õszvegre fog menni: mert egészen nyugodt kedélyel, 's kedvencz pályámon haladva 10—12,000 v. frtig irhatnék nem nagy meg-erõltetéssel.

Ha mindezek után valami még homályos előtted, kérlek ird meg nekem: Igy egyszerre nehéz egy öntetben elé adni holmit, 's én minden holmit fölvilágosíthatok, mert dolgaimat igen jól tudom. — *Itt igen ingerült kedélyem.*

Isten áldjon édes druzsám, utóbbi barátságodat újra szívesen köszönöm, 's szavamnak állani fogok, — Pesten a' reám bizottakban személyesen eljárók, 's akármilyen végezni valód van Pesten kérlek bízd csak réám, válaszdaddal pedig minél előbb örvendeztesd meg. (*Innen a sajtát kezével.*) Hú barátod
Jósika Miklós.

U. I. Innen 16-án a' holdnak indulok 's így 21-én reméllem Pesten leendek.

Egy pár ujságot hallottam: Itt azt beszélék — hogy Zóltán János szabolcsi első alispány — administrator lett Szathmárban — Wenkheim Béla pedig Biharban.

Pest télhó január 27-én 1845.

Kedves Druzsám!

Kérlek tekintsd e levelet mint az előbbi folytatását 's mellyet újra fog egy ma befejezésül követni.

Szőnyi Urral egy hét óta parlamentirozom: ma a' holnapi nap delét tűzte ki találkozásul, remélem ott az ajánlott nevelõt is találhatni.

Mielõtt utóbbi leveledre visszatérnék, kívánságodat hiszem teljesíteni, ha itteni barátidról ismerõidről 's a' most uralkodó szellemről írok neked.

A' mi a' társadalmi életet illeti, ez, szintolly aluszékony Pesten, mint a' minõ élénk Budán, hol vigalom, 's estély egymást érik 's hová Pestról is nagy számmal járnak; nem mondom járunk, mert én még nem valék Budán. Pesten a' hány salon nyitva van, mindegyikben voltam, a' társalgás a régi. Legkellemesbnek találom a' Batthyányi Lajos és Orczy György házaikat. — Szechényi István egészséges de megöregedett; buskomoly 's régi szeszélye jó részt lejobb hagyott. Neje a' régi

derék kedves házi nő, de butorai együtt nem lévén még, csak a' jövő héten fogadhat látogatókat. Széchenyi, Keglevits Gábor, Battyáni Lajos, Teleki Laczi, Descöfi Emil, 's kit legelőbb kellende neveznem: Kossuth folytonos mozgásban vagy inkább ülésben vannak; mert majd minden nap vannak üléseik. Mind ezek közt az ülések közt legfontosabbak a' gyáregylet ülései, 's a' legsületlenebbek a' tudóstársaságéi, melly utóbbiakban nekem is szerencsém van mint tudósnak hallgatni ha Istenől jó. A' nemzeti cassinoból valóságos kávéház lett 's tagjai naponként szaporodnak, kik közt fájdalom egy pár uzsorás és csaló 's néhány könyv, pápaszem, tolkész és kestyű csenók is találtnak; ugy hogy néhányan már azon eszmére jövének, valahol egy fiók casinocskát alapítani.

Arra vonatkozva mit leveledben a' védegyetről irsz, sajnálkozva mondhatom neked: hogy itt nem csak a' védegyelet, mindenkép fontos kérdése hanem majd minden a' kasztok kérdésének gyűlöletes mezejére vonatik, s' a' magnas gyűlölés soha sem volt olly nagy mint épen most. Én ezt igen veszedelmes taktikának tartom; mert minden kevesebbé önálló ember, 's ki népszerűségét nagyon félti, azonnal kifog vagy nyerges cserél. — Egy példát: Darab idő óta a' casino páholyába egy unalmas comité fészkelte be magát, 's a' viláért sem azért, mintha itt valami kasztokról lenne szó, mert minden kasztokból emberek járnak oda, — hanem csupán az ott terjedő unalom miatt, többen 's ezek közt a legliberálisabb emberek, még maga Rádai Gida is, változást akaránk ebbe a' páholy dolgába tenni: azt hittük, hogy ha mindenki földszinti jegyet vált 's a'val megy a' páholyba legalább a habituék száma gyérül és szükség esetébe más ember is kap ott helyet. — Többen megegyeztünk abban; hogy ez iránt indítványt teendünk. — De a' páholy-párt megelőzőtt, a' kérdést a' kasztok mezejére vonta, 's a' nélkül hogy csak egy hang hallatszana ellenök annyira montirozták magokat, annyira kikeltek a' páholy ellenségei ellen, mikép lehetlen volt e' részben valami kis felvilágosítást nem adni.

Én szólaltam fel tehát azon hiszemben, hogy a' többiek sem hagynak sárban. Mondtam: hogy itt a' viláért sincsen kasztok' érdekéről szó; hogy minden illyen közösön használt páholyokba végre egy stereotyp, az az mindig egyszínű társaság szokta magát végre megalapítani, 's hogy onnan történik aztán, hogy ha ritkábban megjelenő vendég érkezik, annak hosszú képeket csinálnak 's hogy az soha helyet nem talál; végre mondtam, hogy csak az az oka, hogy a' társaság csak kevés tagjaitól élvezhető páholy némellyeknek nem tetszik; főleg most midőn annak árát 1400 p. forintra emelték, melly áron három más páholyt is lehetne tartani. Képzelheted millyen kapóra estem ezeknek az uraknak 's millyen szépen sárba hagytak a' többiek mind. Némellyek a' stereotyp kifejezést vették rossz néven: annak olly értelmet adván, minőt mióta a' világ áll, e' szónak senki sem adott. Mondák t.i: hogy a' stereotyp nyomtatás apró betűkből állván, én aprószeres társaságot értetem rajta. — Eszembe juttatta e' történetke a' bécsi fiakert, ki, miután pajtásai minden kigondolható gorombaságot mondtak neki, ő mindazt eltúrte, mig végre egyik nem tudván már mit mondjan neki felkiáltott:

Te — te — Cicero! — mire oly tüzbe jött hogy mindjárt agyba főbe verte a' másikat.

A' védegyelet itt terjed, de az ingerültség nagy részben lecsilapult már s' a' mint hallom több vállalkozó tett már lépéseket új gyárok felállítására: 's ezek közt házi gazdám Malvieux Vilmos úr is. A' *Honi* feliratot is mindenféle láthatni még a' virágárusne is 's a' virslisek is használják már; a' magyaros öltözet pedig a' táncvígalmakban nem ritkaság.

Én azt hiszem kedves druzsám, hogy megjelenésed itt Pesten igen kellemetes volna sokaknak, 's főleg ha egy férfiú salont nyitnál, miben itt nagy fogyatkozás van, ritkán lennél vidító társaság nélkül. Az erdélyi hírlapba lenyomott cikked épen a' pro-pos jött 's egy átaljában nincsen elkésvé 's e' mellett közméltánylást nyert, 's más színű lap is egész terjedelmében lenyomata.

Nem hiheted, milly nagy a' népszerűség mellyben vagy, 's millyen mohón olvassák minden sorodat.

Megvallom igen ohajtanám ha kasztokról, 's arról a' sületlen mág-nás gyűléséről is írnál valamit, mert mikor már egy Jósika Miklós ezen oktondi rang-korság gyanujába jó azért, hogy egy unalmas társaságot, unalmasnak nevez, — az már csak ugyan furcsa; s a te szavad igen sokat tenne.

Még Kossuthról írok neked pár sort: Kossuthnak jelentősége az utóbbi időkben növekedett. Alig hiszek ministert, kinek előszobája oly folytonosan tele volna mindenféle emberekkel, mint az övé. — Ezek a' kereskedők, vállalkozók, különböző egyletek ügyvivői egymásnak adják a' kezöket nála, 's én azt hiszem, hogy Kossuth soha még illy közvetlen befolyással nem birt, 's illy fényes jelentőségű állásban nem volt — helyes tactika volt-e tehát, az érdeklettekől, tőle a' Pesti Hírlapot elvenni, az iránt azt hiszem ök magok is már tisztába vannak.

Pest épül és szépül: az új épület körüli sétahely a' mint mondják igen szép terv szerint készülend; minek az illy sokat járó ember mint én természetesen csak örülhet.

Jan. 28-án 1845.

Kedves Barátom!

Épen folytatni akarám leveletem, midőn jan. 23-án költ utóbbi soraidat vettem, mellyeknek komoly iránya szükségessé teszi, hogy soraidra bővebben kiterjedjek.

Bennem kedves barátom igen kevés, sőt bátran állithatom, legkissebb könnyelműség nincsen; — ez az oka, hogy évek óta már igaz, szivből eredt vidámságot rajtam senki észre nem vehetett. Ez az oka, hogy évek óta már dolgaimat sokkal rosszabbul hittem állani, mint talán valóban állottak, és most is nem hogy a' papiroson írt számítá-soknak hinnék, vagy azokra támaszkodnék, — azoktól inkább félek és rettegek, 's elmondhatom, hogy főleg az utóbbi időkben, leginkább pedig a' tavalyi év után, mellyben költségeim szaporodtak, jövedelmem pedig szinte semmi sem volt, — egy egészen nyugodt pillanatom sem volt.

Gyermekeim költségei 's nyugalma birt arra, hogy Mezeinek adjam árendába egy részét jószágomnak. Az a' sok pénz, mibe gyermekeim lovai kerültek, láttatá velem jónak ménest állítani: *mit megvallom, most is hasznosnak látok*. Ez birt a' határosztályokra, a' szurdoki vásár kérésére. — Ez birt végre arra, hogy számtalan olly élvekről lemondjak, mellyeket részint korom, részint egészségem, leginkább pedig folytonos nyomás alatt szenvedő kedélyem, olly szükségessé, más talán mondaná, elkerülhetetlenné tennének. — Jó lélekkel mondhatom, hogy mértékletesebb, munkásabb s egyszerűbb életet az enyémnél alig lehet képzelni.

A' mi talán némellyeknek mint nélkülözhető tűnne fel: *Pesti mulatásom*, korán sem élv és mulatság vágy, hanem életem 's egészségem tényezője, nem csak nem egy költséges, életveszélyező betegségtől mentett ez már meg, hanem ezer olly okok miatt, mellyeket levélre bízni lehetlen, nálam kikerülhetlen szükségé vált. 'S a' ki meggondolja: hogy hat egész holnapi, ugy szólván mindennapi kedvetlenségek és aggodalmak után falun, lelkem 's testem össze van csigázva, nem fog bámulni rajta, ha az év legkedvetlenebb részét, olly helyen töltöm le, legalább aránylag — vannak óráim hol ama' rémek háttérbe vonulnak. — És mégis barátom, évek óta ez a' második tél melyet Pesten töltök 1841—42— és 43-ban Szurdokon teleltem, 's ha szegény doctor Borsos élne: megmondhatná, mennyire hatott egészségemre a' folytonos tűnődés és kedvetlenség, mert a' harmadfél év alatt nem volt egy nap, mellyben orvossággal ne éltem volna — de lelkem is annyira el volt csüggedve mikép eredeti dolgozatok helyett először életemben, mivel heverni nem tudok, fordításokkal töltöttem be időmet.

Mindezekből láthatod barátom, hogy én tökéletesen ki vagyok ábrándulva 's hogy vérmes reményekkel nem szoktam 's nem tudom kecségetni magamat. — Leveled tehát kedves barátom nem teheti aggodtabbá 's figyelmesebbé, — hanem tett, igenis, őszintébbé 's bizodalmasbá. Nem mintha valaha félreismertem volna azon ritka és áldozó barátságot, mellyel irántam viseltetel; hanem mivel mint bajban 's aggodalomban sorsomat, óvakodtam az örömkelyhét a' sorsnak réád nézve egy csöppel is keseríteni vagy szaporítani. — De az a' különbség van kiváló természetek, nagyszerű jellemeik, — és mindennapi emberek közt, mikép olly-lelkű emberek mint te, a' terhesben és nehézben is találnak élvet és gyönyört, míg a' köznapi embert minden visszaretenti mi gonddal és áldozattal jár. Ez így volt kedves barátom, 's nem lennék őszinte irántad, ha titkolni akarnám: hogy azon gazdag és ritka barátság, mellyet irántam naponként bizonyítasz, meggyőződésed szerént neked is élvet és vigaszt szerez.

E' hosszú előzmény után, engedd itt ismételnem, mit utóbbi levelemben irtam neked: 1.) Mikép átlátom, s igen természetes hogy dolgaim barátságos felügyelését lehetlen egyébként magadra vátalni, mintha faisalomat 's tisztjeimét egészen rendelkezésed alá adom, 's *nem csak ünnepeýlesen felhatalmazlak ezennel, hogy őket számáadásra szoríthasd*, ha nem ezennel igen szívesen is kérék arra.

2.) Tökéletesen mindenbe beleegyezem, 's mindent szigoruan, meg fogok tenni, mit dolgaim minél előbbi rendbe hozása kíván. Ne kételkedj áldozati képességemen 's kérlek higyd, hogy nem csak mindenben kezet kívánok neked nyújtani, hanem e' részben a' lehetőségig felül haladni — önmagamat.

3.) Én mindazon nehéz feltételű eladásokban, melyekbe tiszteim bonyolítottak, kárt és bajt láttam előre, de a' tavalyi meddő év annyira paralizálta állásomat, mikép, néhány vásár visszautasítása után — a' kevésbé terhelőkbe, a' kénytelenség szoritott beegyezni. — Adja az ég, hogy a' terhes vitelbért és fuvarozást valamikép kikerülni vagy könnyíteni lehetne. — Jövöre pedig valami olylat kigondolni, mi még jobban megszorítandó költségeimre a' szükséges pénzt biztosithassa. Egyebiránt bizonyossá tehetlek, hogy jóságaim, még a' határozástyok előtt sem hoztak soha illy csüggesztőleg kevés jövedelmet.

4.) Hogy Muncselt Berzenczei Miklós, ki Szurdok szomszédságába lakik, kiválthatni remélli, megirtam volt neked. — Egy más nagy bajból könnyebbülésre, Hunyad megyei fiscálisom Dozsa József nyújtott több levelében már reményt: — generalisné b. Rakowszkiné 15.000 v. frjtát értem, melytől 10 és 12 procentet fizetek, — 's mely adósság kicserelésére, Dózsa József 15.000 v. ft megszerzését törvényes kamatra ígerte; de fájdalom hetek óta hallgat, — de ujra irni fogok neki.

5.) Minő rossz lábon áll most a' szurdoki jövedelem, eléggé bizonyítja az, hogy a' tisztt még a' postapénzt sem tudja kifizetni 's Geizának 100 pengő forintját elküldeni. — De ezekről alább. — Egyre kívánlak azonban figyelmeztetni: Én a' mostani szurdoki tisztnek indolentiáját igen jól ismerem: ha ez az ember egyszer észreveszi, hogy egy 's más költség alól, — azokat értem, melyeket ő maga is teljesithetne, előző barátságod és segédmed által irántam, kibujhatik, ugy, akkor is alkalmatlanokdni fog neked, mikor azt kikerülhetné, 's kötelessége volna kikerülni. — Mert hogy más fél év óta szinte, még egy xr, az én kezembe jött jövedelmet se tudjan ezen ember előmutatni egyébből, mint költsön vett pénzből és káros előléges eladásokból, az különös marad mindig. Husz éve hogy bírom Szurdokot, 's volt idő, mikor többet építettem, többet kelle költenem, jóságom több jövedelmet nem hozott, be mint most hozhatna, 's még is illy bajokban nem voltam: (*Innentől saját kézzel.*)¹ tehát lehet hogy a' tisztt is hanyag.

¹ Jósika, aki nagy írói termékenysége mellett széleskörű (irodalmi és gazdasági érdekű) levelezést folytott, leveleit részben vagy egészen néha diktálni volt kénytelen. Ilyen felemás írású példaul az itteni, de a következő 6 darabéig az ő tollából való. Érdekes ez ívnyegy alakú, finom hártya lapokra írt leveleknek a stílje és orthographiája is. Amaz: bár szavaiban (ahol, utóbbi, jövöre, aggodtabbá, irond, válaszatat, nyiltoz, beszéletem, hijánt stb.) és dialektusában székelyes jellegű, de jellemzőbb zamatnélküli és egyenetlen: emez meg: a korabeli ingadozó helyesírás mellett is föltűnően önkényes. Így: „,“ helyett lápokon át, következetesen „—“, pont helyeit kettőspontot használ. Máshol nemcsak főneveket, hanem melléneveket is nagy betűvel ír. (Fümei vas, Linczi béke, Hontí ügy stb.) P. K.

A' Vodianer 400 — Geiza 100 és a' postabéri 95 forintokrol a' kötelezvényt ide rekesztve küldöm — melyet azután egy rendelkezésed szeréntivel fogok Szurdokon felváltani.

12 órákkor felkeresem Gönczit — leányaidat meglátogatom 's jövő levelemben mindezeokról irok — s egyéb közléseimet — 's e' hoszú levelet is bevégzem — most még egyszer ismétlem azon kérésemet — hogy ennyi baj közt — légy segítő barátom! — Csak olly ritka készség mint a' tiéd — csak olly páratlan barátság mint a' melyet irántam bizonyítottál — 's csak bátorita felszólításad — adá nekem is a' bátorságot — előtted a' legőszintébb színben előmutatni egész állásomat, — adja Isten — hogy azon — minden nemes lelket emelő élvben részesülhess — egy annyiféle képen nyomott — és scrsával folytonoson küzdő ember könnyítésére tehetni valamit — mint

barátod

Jósika Miklós.

Áldjon az Isten.

Pest nov. 30. 1845.

Kedves Jó Druzsám!

Mindenek előtt áldjon az ég — 's adja neked mindazon örömket, mellyeket nemes szived óhajt — 's mellyeket még ez élet is szükhatariban — 's ezer bajai közt a' küzdőkre mérhet! — — Itt vagyok: a mint látod, elébb mint azt Sibón mondám: mert a' kivel a' sors olly szoros-szigorú számadást tart mint velem, s kinek semmi sem engedtetik el — ki még a' jóert is meglakol mindig, mint én — annak számításai sorsszámok — a' véletlen játékába vetve.

Utam, időm: jó volt — 's 5-dik nap már délelőtt — ott voltam hová a' török közmondásként az Isten a' fáradt, nyugalomra vágyó vándornak egy héti kenyerét lerakta, — jóktól jól és szívesen fogadtatva. Onnan is eddig jó utam volt.

Itt első gondolatom te valál — 's megbízásaid — 's e levelem tanusítandja — menyiben óhajtja hálás szívem szent barátságunk malasztíert, melyet árva életem nálad és veled élvez — kicsinyben is — bizonyítani a sokat, mit kimondani ugyan soha — ám de érezni ezerszerte inkább tud — mint bárki más.

Leányaidat láttam — Rosának egészséges kinézése 's vidámsága meglepett — a leányok jók és jól vannak. Láttam a jó Nina szülőit és testvéreit — 's a' küldötteket magam átadtam. — — Az öreg mondá hogy jó reményjel van a jövőre — bár a jelennel nincsen még egészen megelegetve, mivel-árúi — még nem keltnek. Láttam szövő-székeiket — mellyeken három legény dolgozott és szép munkát: gyoicsá különösen — a mennyire én értek ehez: jó és tartos — 's elég finom. Szállításuk nem nagy de jó és igen meleg — a' mi itt ritkaság — de távol laknak, 's mivel Budán 2 Schlangen Gasse van — sokáik vándoroltam, míg reájok akadtam — mert a véletlen elébb a másik Kigyó utczába vitt.

De térjünk most pontonként megbízásaidra: mélyüket azután néhány érdekes ujság követend:

1° A leveleket Heinrich kapitánynak, Sahlendernek, Stulernek áadtam. — Heinrich vette át a Sahlender levelét — 's ígerte átadását. Heinrichal már beszéltem elado lovoidrol — Sahlenderrel ugyanazt teendem, mihelyt látandom. Stullerrel is remélem a' napokban találkozhatni — 's akkor szólok vele Szurbaczrol: ki nálam van szállva — 's már szorgalmasan jár az óvodóba — mivel 6 nappal elébb érkezett ide mint én.

2° Kirner József puskamivesnek is személyesen adtam át a levelet: előttem kelle azt felbontania, hogy szóval is mondja ki — hogy a' levélbe rekesztett kötlevelet vette.

3° Lukács Moriczczal is beszéltem: ő 23. irt leveledet vette: állítá hogy annak tartalmára felelt — 's csak röviden mondá — mikép a' Comité — elébbi nézeteiből s okaiból kiindulva — előbbi véleményénél maradt: miről ő neked bővebben írond: ugy arról is szólottam vele — hogy Emich Gusztavat számadásra szorítsa.

4° Barabással is szólottam Wesselényi nádor képe iránt. Ő az illy nagy képeket nem igen szokta 600 pengő ft alol festeni — a' mi tudva van: de irántadi tisztelből — 's mivel a' tárgy is őt érdekelni látszatik: kész a' képet 400 pgő forintért — ugy festeni — hogy annak aztán mivészi becse is legyen. — Én mondtam neki, hogy e' részben felhatalmazásom nem lévén — közlendem veled a' dolgot — 's válaszat aztán neki megmutatom. Ő arra kért, hogy ha ezen öszveget — mellynek alatta illy nagy munkába semmi esetre nem ereszkedhetik, nem sokalod — 's őt erre megbizod — — akkor, légy olly jó: a' régi képet — egy faláda fenekéhez körös körül széles fejű szegekkel leszegezteni: a' láda elég ha két hüvelyknyi magos — csak hogy aztán jól el legyen zárva a külső légtől. Ha a' kép így megérkezik — minden egyébről felel. A *Ráma* diszes kiállítását is — azon esetben — ha a' már a' megyeházában létező nem tetszene, 40 pgő. forintért felvállalja. Kért hogy az *igent* vagy *nemet* minél elébb tudassom vele — 's arra, hogy tisztelete őszinte kifejezését veled tudassom.

5.) Kuthy Lajos a' mint hallom nincs itt — de vissza jő — felfogom keresni, szólok vele 's az eredményről tudositandlak.

6.) Benyowszkyval és Vörösmartyval — remélem holnap találkozhatni — 's akkor szólok velek — 's jövő levelem az eredményt hozzád juttatja.

7.) A Szózat német példánya igen elegáns kötést nyerend — már munkában van, 's mihelyt elkészül — könyvárosi uton indul Boroszlóba, jókor, mivel Heckenasth épen a jövő héten indít egyenesen oda egy csomag könyvet.

Ezek valának megbízásaid: most valamit magamrol: Régi szálásom ki van adva — drágábban mint én azt birtom — 's így másrol kelle gondolkoznom: de ez nehéz feladat — mert a szálások drágák és ritkák: Hogy tehát az interregnum sokba ne jőjön — 's valamit meg gazdálkodjam, férre tettem az uraságot 's a' 3dik emeletben — a vadász kürtnél vettem ki — de ezt mint itt többnyire 'a butorozott szálásokkal történik. Csak fél évre kaphattam meg — 's nem olcson: mert a 6 holdra 200 pg. frt fizetek két — igaz hogy szép és tökéletesen buto-

rozott szobáért: mit mások hallatlan olcsónak én ellenben hallatlan drágának tartok. A szálás olypusi magasságát kivéven — szép — világos és jól fülk — egy kis elő szobája vagy szugolya is van. A fa itt méreg drága — de még a' köszén is felhagott: Emmerlingha nem fillent, mondja hogy a' fa pinczéjébe leszállitva 20 pgő forintjában áll. Én keveset füttetek — megkísértem így ha egészégem cson, kol alatta — akkor megszerzem a' mennyire telik.

Fiam Miklos itt van: jól néz ki — 's majora Gr: Castelneau és kapitánya Gr. Buteani — igen megdicsérték: utobbi állitá, hogy jobb keze — mivel ő a' városban lévén szálva — a kis főhadnagy commandirozza a Svadront — és igen fen tudja az auctoritást tartani. A' fiu jó és ceteris paribus a solidabbak egyike: örült láthatni, mint én neki. Beszélgettünk együtt 's ennek következtében ő maga mondá, hogy pajtásait arra birta, hogy a' páholy tartásrol lemondjanak — 's mivel a' nagy világvani sűrű járás, még pedig a' Lager spitalbol sokba kerül, tehát csak oda mennek, a' hova ex offo menniek kell: mint a' Commandirozó — Grof Festetich — 's mivel a' major megkiványja, a' Károlyihoz: ki utobbi ezen ezredben is szolgált. Hogy Miklosnak czulagját itt valamivel megkell szereznem természetes — de ezt legazdálkodom magamtol. Irói financiám mikép állondnak e télen, még nem tudom, mivel Heckenasth elutazott Leipzigba — honnan csak 3 hét mulva váratik visza. — Munkáimbol az *Akarat és Hajlom* igen csinos kiadásban meg jelent — az *Emlék virágai 5 novellával* II. kötetben nyomatnak: Békessy kalandjai Ildik kötete — és *A hogy Isten akarja* című novellám az Örangyalban már megjelentek. Itt sokat és ha Isten segít, jót akarak dolgozni.

Vodianer Senior és Juniorral beszéltem. Sokat lamentáltak azon, hogy a' gyapju árra leszállatt 's mondák: Der baron Wesselényi hat ein brillanten Geschäft gemacht. Adja Isten gondolám magamban — de kötve hiszek a' komáknak. Azonban, hogy a' gyapja árra 10 pengővel szállott alá, másoktól is hallok 's a' hirlapok is mondják. A többi közt a két Vodianer — igen hajlandonak nyilatkozott a Hamu Zsirt tőlünk meg venni. Ennek nagyon megörültem, de természetesen alkudozásba nem elegendtem, mert — sokkal jótévőbb 's fagonatosabb volt eddigi gondoskodásod ügyeimről — mint hogy azokban legkészebbet tanácsod nélkül tenni akarnék. Vodianer kérdi — mintegy mennyi Hamuzsir készül 1 évre: Én gondolomra 4—500 mázsát mondék — 's ez neki igen tetszett — gondolom kétszer ennyi még inkább tetszett volna. A Themát ök kezdvén meg — én csak folytattam: mondák: hogy küldjek fel minden nemből (von jeden Sorte) *nem hizelkedett* mutatóványokat: Erre az tanácsolták — hogy legjobb leend — minden kvalitásból pár fontot papirosba becsinálva — 's az egészét egy kis hordocskába jól bepakolva fel küldeni — ugy, hogy a' külső lég hozzá ne férjen: ök aztán meg vizsgáltatván a' czikket — árát szabondják — 's föltételeiket tudatondják. — Azt hiszem édes jó Drúszám, hogy a' kisirletet a dolog megérdemli, tudasd yelem szándékomat, 's a többit én itt szorososan utasításod után — el végzem.

Most ujságokat.

a.) Eddig hallottad az utobbi Pesti gyűlés eredményét: mondják hogy ebben az Illir mozgalmak szóba jövé: Szentkirályi kinyilatkoztatá mikép — ha a' kormány elég hanyag ezen fontos ügyet elhanyagolni 's így a' fiumei kikötő — az egész magyar tenger mellék 's ennek következtében a' Fiumei vasút is elvesztve leend: lesznek, kiknek eszébe jutand hogy a' Linczi békét — kül hatalmak is garantították — 's következőleg — lehetnének, kik illy veszedelmében legközelebbi érdekeinknek — a kül hatalmak interventioját igényeltetnék: mások a kormány pártnál még tulitják a' dolgot 's azt állítják hogy Szt. Királyi — azt is mondá, hogy a hol a kormány esküje így megszegetik, ott — a hódolat esküjének sincsen jelentése. Én higgadt emberekkel szoltam erről — 's mondák hogy mind ez a' mit Szt: Királyi mondott, el van ferditve — 's hogy ő mindazt a' mit mondott feltételeesen mondá. Itt azt is beszélük hogy Notába esett — de erről még semmi ujabbat nem hallattam 's nem is hiszem.

b.) A pesti gyűlés következtében a' jövő hold 20dikán egy fényes Deputatio indul Bécsbe. — — Sokan állítják hogy ott nem fognak a' császár színe elébe bocsájtatni.

Egerben is volt gyűlés: mellyről eddig azt hallottam csak: hogy az administrator Brezovay kinyilatkoztatván, hogy a' kisgyűléseken is praesidiálni akar: a' megye egész tisztsége kinyilatkoztatá — hogy ezen gyűlésekben meg nem fog jelenni 's készebb mindegyik hivataláról lemondani — Brezovay mondják a legnagyobb loyaltással viselte magát — az *utobbít* Kossuthtól tudom, kivel tegnap találkoztam: ő most Pesten van — 's igen szivesen tisztel.

c.) Erdődi Muki beszélte a' többi közt: hogy Nugent expatriálja magát: Gözhajón találkozott vele — 's hogy az utobbi nyilton panaszkodott a' kormány ellen: hogy most őt kiutasítja — miután ez előtt a' kormány saját megbizásából használtatott arra, hogy Horváthországban mindent élére állitson.

Azt is beszélte: hogy a Status tanácsbol néhányon mondák: mikép igaz ugyan, hogy Horváth ország — magyar ország kiegészítő része — de az egyedüli kapocs a' kettő közt egyedül az uralkodó személye. Erdődy erre azt felelte — hogy ez uj jus publicum — mellyet nem tradálnak — 's mellyet még neki tanulni kell.

d.) Halberről, az a hír — hogy mint *general adjutáns* jó magához a császárhoz — Wratislaw helyett, ki rég le akar már mondani. Mások állítják hogy mint fő udvarmester valamelyik Főherczeghez jó. — Az első esetben — nagy befolyása lenne — főleg a' had seregre — mint *Clomsnak* volt — volna Wratislawnak ha akarná.

e.) A kikkel találkoztam: Szécsenyi és neje, Traunné Butyáni Cazimir és Lajos — Károly György, Kosuth, Teleki — Lukács s többen szivesen tisztelnek: Ürményi Ferencz azt izeni nekem — hogy a' jövő éven bizonyoson meglátogat Sibon — ugyan ezt mondá Károly is — nejét még nem látom. — Hallom — jól van — a' védegyleti ünnepeylen Beszével csárdást járt — 's igen jó kedve volt: Batyányi Lajos-

nak fiát Ákosnak hívják — 's hallom, terjedt birtokukban ősi szokás szerént ökrök süttettek 's hordók csapoltattak, a' grofné még nem láthatá — Lajos jól néz ki.

Isten áldjon édes Jó Druzám — 's engedje — 's engedje — hogy egymásnak mindig jót irhassunk. El nem mondhatom neked, mint félek — mindig itt Pesten a' postanapokon, olyan ez mint a — főleg ha szabolcsi leveleket várok, mellyeknek már szaga beteggé tesz.

Eddig Istennek hála egészséges vagyok — nem történt semmi mi elkedvetlenítne, 's így megbetegítne.

Minden jót akarok — tudja Isten! — Dolgozni a mennyit csak tudok — 's használni — menyire közepes eróm 's eszem engedik — mindenek fölött pedig a sors kormányzójától megérdemleni az egyetlent, mit életem hosszú folytában mindig nélkülöztem — szívem szerénti békét és nyugodalmat: Érjem ezt egyszer el — Pest ritkán fog látni — mert épen: falusi magány az mire én vagyok — de úgy, mikép én azt gondolom.

Még egyszer Isten veled — írj — leveleid nekem szükségessé váltak — mint az is (amit e' hosszú levél is bizonyít) hogy legjobb, mondhatom egyedüli barátomnak írjok.

Ninának nyakéke — Millernél munkában van, 's reméllem hogy meg fogja elégedését és tetszését nyerni — árra nem lesz sok — de Miller aprora meg nem tudta mondani, első alkalommal tudatom veletek azt is.

Ne feledd hű barátodat

Jósika Miklós.

Ninát különösen 's a' többi Siboikat is kérlek ne feledd köszöneti nevemben: a' jó becsületes Molnár — itt sokszor eszembe fog jutni, mert kedvemre még nekem úgy senki sem irt. NB. Grindl nevelőről — *itt igen-igen sok jót hallottam* 's meg nem állhatnám, hogy ezt előtted ne említsem.

A Plaenipotencia — Constitutio — 's ügyvéd vallás — (ha az itteni érne valamit) — jövő levelemben beküldöm: 's akkor ha valami jó eszembe jut gazdasági ügyeimről is irok — most már is igen sokkal fárasztottalak.

István F. herczeg csakugyan veszi Olga — orosz herczegnőt.

NB. A Rus Catinus magokat sem felejtettem el — szóval minden eszemben van — mirői szóltunk 's mindenre rá kerül a sor.

3 sz. Pesth — Dec: 4 — 1845.

Édes Druzám!

Megint irok pedig még idő telend míg utobbi levelemre választ kapok.

Benyowszky Péter nincs Pesten — váratik — tehát vele nem szólhattam.

Kúthy itt van, de kétszeri keresésem eredménytelen lévén — a holnapi napra számítok — midőn is öt 11 $\frac{1}{2}$ óraker egy ingyen matiné

musical et litteraire-ben látni reménylem. Kár, hogy holnap péntek — mert e' nap velem mindig kötekedik — ha valamihez fogok. A mint azt kocsimmal is tette Somlyón.

Stühler volt nálam is: 's reméllem hogy Turbuczna egy kis pénz segedelmet is nyerendek: Stuhler legalább ezt megígérte. Én neki — még itt leszek szálást és 8 peng: ft — adok holdonként; tehát épen annyit a' mennyit — a segéddíj — melyet reméll, teend. Most egy előre az óvoda részéről alig ha többet kap holdonként 2 pgő forintnál.

Ide rekesztve édes Druszám küldöm neked a Dósa levelét: melyben pár nem nagyszerű — de reám nézve igen fontos dolog foglaltatik.

A Bornemiszáék — kik az Ilei korcsma dólágában irányomban — igen nem gentelmann viselik magokat — miután alig remélhetik, hogy azon pert megnyerjék. Most újabb zaklatásomra azt látszatnak állítani — hogy azon 5—6 telekecske — melylyeket Ilién birok — *zálog*, 's a' zálog öszveggel kínálnak meg.

Én ugy hallottam — azon ügyvédtől — ki — a Szamosán nevű tisztem idejében pereimet folytatta, hogy az Ilei birtok régibb reám nézve mint a' Bornemiszákra — egyéb — iránt az egész Ilei uradalmat a Vécsey bárók perelik — 's így azt hiszem, hogy Bornemiszáék — csak a' korcsma perem kijátszására 's ijesztésemre gondolták ki ezen új mortificiumot 's mint ha nem volna ugy is elég bajom. E' részben édes Druszám véleményem szerint — ezek lennének jóságodbol a' teendők.

1.) A szurdoki archivumban — ugy a' fehérváriban Dósa által — és a kolosváriban Rucska által Iliére vonatkozó okleveleket kikerestetni.

2.) Dósának meghagyni — hogy Szamosán nejétől, ki még él — 's kit Dosa ismer — tudja meg: azon akkori ügyvédem nevét: mire én őt már egyszer megkértem — a Josika Josef ellen egykor függőben maradt — és mintegy 12,000 w. forintra menő követeléselem tárgyában.

3.) Rá parancsolni Dosára — hogy a' mint a' Bornemisza urak — meg nem szűnő kitortással — tudnak éngemet zaklatni — ugy ő se hagyja elalunni — olly nevezetes és sokra menő követelésemet — mint az Ilei korcsma per: melyről minden levelemben kérdést teszek 's mellyről ezen utóbbi levelében ugy hallgat, mint a nyúl.

Oprával szemközt is nevezetes a' Dosa levele: 's e részben is kérlek, — az Opra számadásai Sibon lévén, légy olly szives, ha kedved tartja 's reá érsz — Ferenczyvel feleltetni Dosa kérdéseire. Én irni fogok Dosának — de kénytelen leendek őt a' részletek tekintetében kifogyhatlan jóságodhoz utasítani — míg ezt magad el nem tiltod.

Itt — hogy újságot is irjak — a Societas urai — minden héten 3 szarvas vadászatot tartanak és a mint látszik teljes elégedésükre. Esetleges része melynek Batthány Lajos — Traun Feri — Almásy Dénes — Festetits Geiza — Wenkheim Béla — Bethlen Josi — Palocsay Sándor és még vagy nyolczon — a fizetők és nem lovaglók többen vannak. Hallom, a vadászati költségek még eddig folytonos arrosirozást tettek szükségessé. Nem tudom ha hibáztam é — hogy a többi lovaidd közt — különösen kiemeltem e' czélra Phantomot — de árát nem tudtam meg mondani — Minervát sem feledém 's hozzá vetőleg árát

1000 p forintnak mondtam! Annyit írok neked 's már ez is bizonyítja — mennyire szükségessé vált nekem szellemileg — főleg — barátságod, — hogy ha egy levelemben minderről nem is írok — rá kerül a' sor a' másikban: Igy például — mibe kerül — a' jó Nina nyakéke még nem tudom — de annyit igen, hogy szép lesz és nem drága.

Nődet tiszteltem — mert tudom, hogy az — bár nekem ezt sem nem mondtad — sem nem irtad: adjon Isten nektek áldást, békességet — 's a mennyiben ez élet még örömet bir adni — sok — és azon boldogitobb nemét az örömnök — melly a' lélekben van — 's paizs a test minden szenvedései ellen. Nem hiszem hogy volna valaki — ki ezt őszintébben óhajtaná mint — leghübb barátod — én. Boldog! minden szenvedései mellett — ki szívéhez csatolhatja azt — ki testi vagy lelki szenvedései homályai közben évek óta mint őrangyal, mint béke Nemtő — áll mellette távolbon vagy közelben: boldog 's irigylendő — minden bajai és szenvedései közt! — Egy van — mi legelvitathatlanabb, mely meggyőződés szerint túl hat a földi életen 's kiterjed minden életen át: 's ez két lélek öszeolvadása, melly egy mást megtalálta. Ha valaki ezt olly mélyen tudná érezni mint én, olly igen mélyen — nem csudálná, hogy némely húr érintése szívemnek jól észik — ír annak hoszú évi sebeire — míg néha egy szó, melly hidegen s prosailag érinti azt — hetekig — holdokig egy kinmagot hagy keblemben — melly fájdalom — ott igen hamar gyökeret ver — 's csak a' mütevő erőszakos késnek enged — melly mint az orvos a polypust — kénytelen kiszaggatni a' vérnyomot hagyó fájdalmat. Nem tagadom hogy nősülésem szívemből örülek — 's hogy abból csak jót várok, mit Isten adjon is a' legbővebb legháborítlanabb mennyiségben.

Nem tudom, olvastad-e Szabolcs határozatát: Szabolcs a' Honti ügyben representált: erre egy feddő válasz jött a' Kormánytól: Mikép Szabolcsnak nincs oka aggodalomra a' Honti ügy rég el lévén intézve — 's mivel annak a' fractionak melly azt okozta — nem volt igazza: Erre Szabolcs résziről az a' válasz ment: hogy ök mivel ez állittatik megnyugodnak ugyan: de nem kételkedvén mikép Ő felsége ezt oklevelek nyomán tudja és állítja — ezek közöltetését kéri. A Pesti hírlap — a' Buda pesti Híradó — 's a' Nemzeti Ujság — mind meg fognak szünni: félek hogy újra a Jelenkorral maradunk.

A többi közt a három részre oszlott *kör* egyik fractioja — a Liptay által képezett *Gyűlde* (mi a' székely földön szemét dombot tesz) korán sem áll olly jól, mint azt a' nemzeti kürtöli lapjaiban. — Hallom Liptay — egy rakás Dignitariusnak és papoknak a' házhoz küldötte a Gyűlde tagságra lett kineveztetésöket — de ezen urak egyike sem jár oda: még a fő *pecsovicsok* sem!

Isten veled ne feledd hű barátodat

Jósika Miklóst.

A Siboikat köszöntem.

Közli: PAP KÁROLY.

